

6

Varhaiskasvatuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Mari Holopaisen toivomusponnosta päiväkotien tilanormin muutoksen arvioinnista ja seurannasta

HEL 2013-014801 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Varhaiskasvatuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon Mari Holopaisen toivomusponnosta päiväkotien tilanormin muutoksen arvioinnista ja seurannasta. Toivomusponsi palautettiin uudelleen valmisteltavaksi lautakuntaan siten, että lasten käytössä olevien hyötytiloihin perustuvan tilatarkastuksen yhteydessä lautakunnassa määritellään sopivat mittarit tilojen toiminnallisuuden, terveellisuuden ja turvallisuuden arviointiin.

Tilastrategia ja nykytila

Kaupunginvaltuuston 13.11.2013 päättämään talousarvioon on kirjattu, että varhaiskasvatuksen tilavaatimusta tarkastetaan 9 neliöstä 8 neliöön uusissa tiloissa ja olemassa olevissa tiloissa, joissa se on toiminnallisesti mahdollista. Päivähoitopalveluissa periaatteena on, että palvelu pyritään antamaan perheille läheltä kotia.

Varhaiskasvatusvirastossa on tarkistettu kaikkien eri osoitteissa sijaitsevien päiväkotitilojen tilapaikat kevään 2014 aikana. Tehdyssä tarkastelussa on käytetty tilapaikkojen määrittelyssä lähtökohtatietona huoneistoalaa. Tämä tieto on ollut saatavilla varhaiskasvatusviraston kaikista käytössä olevista tiloista.

Huoneistoala on usein sama kuin vuokranmaksuala. Huoneistoalaan lasketaan hyötyalan lisäksi käytävät ja kevyet väliseinät. Helsingissä varhaiskasvatuksen vuokranmaksuala sisältyy myös esimerkiksi keittiötilat ja henkilöstön tilat. Huoneistoalaan ei lasketa porrashuoneita, teknisiä tiloja, ulkoseiniä, hormoneja sekä kantavia rakenteita. Huoneistoala on saatavilla suoraan tilakeskuksen järjestelmistä.

Varhaiskasvatusvirastossa käytössä olevat päiväkotitilat ovat erilaisia ja eri aikoina rakennettuja. Lapsikohtainen neliömetrimäärä vaihtelee päiväkodeittain 6,5–12,5 m² välillä. Tällä hetkellä tilaa on käytössä keskimäärin hieman yli 9 m² lasta kohden. Varhaiskasvatusvirastossa tilapaikat on määriteltä samanaikaisesti hoidossa olevaa lapsimäärää kohden. Varhaiskasvatuspalvelujen käytössä on tapahtunut muutoksia, osa-viikkoisen hoidon tarve on kasvanut, lisäksi lapsilla on muita poissaoloja lähes 25 % hoitopäiviin suhteutettuna. Tämä tarkoittaa, että

lapsia ei ole yhtäaikaaisesti niin paljon päiväkodissa läsnä kuin lapsia on hoitosuhteessa. Tällä hetkellä tilojen käytön seuranta ei ota huomioon osa-viikkoista päivähoidon käyttöä.

Päiväkotitilat rakennetaan lapsille. Toiminta tiloissa suunnitellaan siten, että niissä voidaan tukea lapselle ominaisten toimintatapojen toteutuminen päivähoitopäivän aikana sisä- ja ulkotiloja joustavasti käyttäen. Toimintaperiaatteena on, että lapset jaetaan toiminnallisiin pienryhmiin, jolloin tiloja voidaan paremmin ja joustavammin käyttää lasten tarpeiden mukaan, sekä ulko- että sisätiloissa. Niissä päiväkodeissa, joissa on integroitu erityisryhmä, vähennetään tämä ryhmä ja heidän kotialueensa tilatarkastelun ulkopuolelle. Päiväkotitilojen suunnittelussa varataan riittävät tilat henkilökunnan työ- ja sosiaalityötiloiksi.

Toiminnan terveellisyys ja turvallisuus

Toiminnan käynnistyessä uusissa tiloissa ympäristökeskukselle tehdään terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus, ja siinä yhteydessä ympäristökeskus ottaa kantaa wc-tilojen ja ilmanvaihdon riittävyyteen tiloihin suunnitellun enimmäislapsimäärän osalta. Ilmoitus tulee tehdä myös, jos lasten määrää lisätään huomattavasti jo käytössä olevissa tiloissa. Helsingin kaupungin ympäristökeskus ei ole päivähoitotilojen suunnitteluohjeissa asettanut tiloille neliöperusteisia vaatimuksia.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa on todettu oppimisympäristön osalta muun muassa, että hyvän kasvun edellytyksenä on hyvä ja turvallinen kasvuympäristö. Hyvä oppimisympäristö mahdollistaa lasten jokapäiväisen riittävän liikkumisen, tarjoaa virikkeitä, välineitä, tilaa ja aikaa lasten taiteelliseen toimintaan ja kokemiseen ja tukee lasten mahdollisuuksia ympäristön ja sen ilmiöiden tutkimiseen.

Esiopetuksen opetussuunnitelmassa korostetaan oppimisympäristön suunnittelun lähtökohtana lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeita sekä toiminnan tavoitteita. Keskeistä oppimisympäristössä ovat siinä toimivat ihmiset sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet heidän välillään. Oppimisympäristön fyysiset tekijät muodostuvat rakennuksista, pihapiiristä, lähimaastosta sekä muista fyysisistä järjestelyistä. Hyvä oppimisympäristö on fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen.

Jokaisessa päivähoidon toimipisteessä toimiva ja ajan tasalla oleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma on tärkeä niin henkilökunnan kuin asiakkaidenkin turvallisuuden kannalta. Pelastussuunnitelmaa edellyttää pelastuslaki. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelman

edellyttämiä toimenpiteitä tulee harjoitella säännöllisesti, jotta toimintatavat ovat selvillä, mikäli tulee todellinen pelastautumistarve.

Tilojen käytössä ja tilojen käytön tehostamisessa otetaan huomioon mahdolliset viranomaispäätökset, jotka rajoittavat niiden käyttöä.

Päiväkotitilojen suunnittelusta

Tilapaikkojen määrittelyssä uusiin vuoden 2012 lopulta valmistuneisiin kohteisiin on määritelty tilapaikat niin, että huoneistoalaa on varattu 8 m² yhtäaikaisesti läsnä olevaa lasta kohden.

Rakennustieto Oy:n päiväkotitilojen suunnitteluohjeessa päiväkodin tilaohjelmaan varataan noin 7 m² hyötyalaa lasta kohden, joka tilan huoneistoalana tarkoittaa noin 9 m². Kun huoneistoalaa varataan 8 m² kutakin samanaikaisesti läsnä olevaa lasta kohden, se puolestaan on noin 6 m² hyötyalaa. Valviran valvontaohjeiston mukaan hyötypinta-alaa tulisi olla 4–10 m²/ lapsi.

Hyötyneliöihin perustuva tarkastelu

Kiinteistöviraston tilakeskuksella on suunnitelma kymmenen eri aikoina valmistuneen päiväkodin tarkastelusta siten, että tuotetaan laajuustiedot sisätilojen ja piha-alueiden osalta. Tilat selvitetään tilaryhmittäin niin, että huoneistoalan lisäksi saadaan tieto lasten käytössä olevasta huoneistoalasta. Lisäksi selvitetään wc/pesutilayksiköiden määrä ja käytössä olevien pesuallaiden sekä wc-istuinten määrä ja ilmanvaihto. Tämän tarkastelun avulla saadaan tietoa eri aikoina rakennettujen päiväkotien tilavarauksista eri toimintoja varten. Samalla se kuvaa, miten laajasta työstä on kyse, mikäli se tehdään kaikkien tilojen osalta. Tarkastelu tehdään vuoden 2014 loppuun mennessä. Asia tuodaan tiedoksi varhaiskasvatuslautakuntaan selvityksen työn jälkeen.

Tässä vaiheessa on selvää, että edellä mainittua uutta, laajempaa selvitystä ja tietojen keruuta varten ei ole resursseja tilakeskuksessa eikä varhaiskasvatusvirastossa. Mikäli tarkastelu halutaan tehdä yli 300 päiväkotitilan osalta, edellyttää tämä työ lisäresursseja molempiin virastoihin tiedon keruuta, käsittelyä ja mittariston rakentamista varten.

Yhteenvetona todetaan, että päivähoidon tilojen terveellisyyttä, toiminnallisuutta ja turvallisuutta tarkastellaan sekä tilojen suunnittelu- että käyttöönottovaiheessa monen eri viranomaisen yhteistyönä perustuen eri viranomaisten vastuulla olevaan normistoon. Keskeisiä viranomaisia ovat rakennusvalvonta, paloviranomainen, ympäristökeskus, tilakeskus ja toiminnallisuuden näkökulmasta varhaiskasvatusvirasto. Tilojen suunnittelua ohjaa valtakunnallinen

Rakennustieto Oy:n päiväkotitilojen suunnitteluohje ja kaupungin omat ohjeet, esimerkiksi konseptikäsikirja.

Tilaan liittyen ei ole olemassa yksittäisiä mittareita. Keskeisiä tekijöitä seurannan näkökulmasta ovat tilan kunto, ylläpito ja hyvä toiminnallinen suunnittelu. Neliöiden seurannan näkökulmasta kaikille päiväkotitiloille on määritelty tilapaikat, joiden määrittelyssä on otettu huomioon viranomaistahojen tiedossa olevat tilaan liittyvät rajoitukset.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt varhaiskasvatuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle 30.4.2014 mennessä valtuutettu Mari Holopaisen toivomusponnosta, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2014 talousarvion hyväksymisen yhteydessä 13.11.2013.

Toivomusponsi kuuluu seuraavasti: "Hyväksyessään päiväkotien tilavaatimuksen muutoksen valtuusto edellyttää, että selvitetään keinot sen varmistamiseen, ettei tilanormin tiivistäminen vanhoissa päiväkodeissa huononna lasten terveyttä ja hyvinvointia eikä tilojen toiminnallisuutta, ja tätä tulee etukäteen arvioida ja seurata varhaiskasvatuslautakunnassa."

Kaupunginhallitus palautti toivomusponnen uudelleen valmisteltavaksi lautakuntaan siten, että lasten käytössä olevien hyötytiloihin perustuvan tilatarkastelun yhteydessä lautakunnassa määritellään sopivat mittarit tilojen toiminnallisuuden, terveellisyys ja turvallisuuden arviointiin. Uudelleen valmisteltua lausuntoa on pyydetty 31.10.2014 mennessä.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Carola Harju, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42542
carola.harju(a)hel.fi

Tiedoksi; Muutoksenhakukielto, valmistelu

kaupunginhallitus